

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»

Кафедра *біології рослин*

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОЗЕЛЕНЕННЯ НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ

для студентів

галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»
спеціальність	206 «Садово - паркове господарство»
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	Ландшафтний дизайн та озеленення
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: доцент, кандидат біологічних наук Оксана КОСИК

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

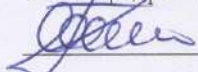
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник: Оксана КОСИК, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри біології рослин

ЗАТВЕРДЖЕНО

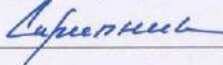
Зав. кафедри біології рослин

 (Наталія ТАРАН)

Протокол № 17 від «23» травня 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією ННЦ «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол № 5 від «23» 06 2022 року

Голова науково-методичної комісії (Наталія СКРИПНИК)

« 23 » 06 2022 року

1. Мета дисципліни – ознайомити студентів з теоретичними та практичними аспектами сучасного озеленення населених місць, основами проектування високо естетичних рослинних композицій в ландшафтному дизайні і підготувати фахівців садово-паркового господарства з питань створення ефективної зеленої зони населених пунктів та раціонального використання зелених насаджень різного функціонального призначення.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати теоретичні основи сучасного озеленення населених місць, основні методи і прийоми проектування, асортимент типових дерев'янистих декоративних рослин, їхні біологічні характеристики, особливості вирощування, розмноження та догляду за ними на відкритих ділянках.

2. Вміти користуватися композиційними прийомами для розроблення проектних пропозицій озеленення різних типів територій.

3. Володіти елементарними навичками вирощування та розмноження декоративних рослин, а також створення фітокомпозицій та догляду за ними.

3. Анотація навчальної дисципліни: У процесі вивчення дисципліни «Озеленення населених місць» студенти розглянуть наукові основи озеленення населених місць, ознайомляться із сучасними методами та напрямками озеленення, оволодіють теоретичними знаннями і здобудуть практичні навички створення садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення. На лабораторних заняттях студенти отримають знання та навички композиційного проектування, розуміння їхнього місця і ролі в системі озеленення населених пунктів, ознайомляться з сучасним асортиментом деревних і кущових рослин для декоративних насаджень, з нормативними документами створення і експлуатації зелених насаджень.

4. Завдання (навчальні цілі):

Згідно проекту Стандарту вищої освіти України першого рівня вищої освіти за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство», дисципліна забезпечує набуття студентом

інтегральної компетентності –

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства, що передбачає застосування теорій і методів ландшафтно-архітектури та садово-паркового будівництва і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальних компетентностей –

ЗК7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК11. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

та спеціальних (фахових) компетентностей –

ФК1. Здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо).

ФК6. Здатність оцінювати, інтерпретувати та синтезувати теоретичну інформацію і практичні, виробничі й дослідні дані у галузі садово-паркового господарства.

ФК11. Здатність зберігати та охороняти біологічне різноманіття на об'єктах садово-паркового господарства, підвищувати їх екологічний потенціал.

ФК12. Здатність розробляти концептуальні та інноваційні проектні рішення з планування комплексних зелених зон міста, об'єктів ландшафтної архітектури та дизайну зовнішнього середовища.

ФК13. Здатність здійснювати оцінку адаптивного потенціалу рослин за фізіологічними та біохімічними маркерами для підбору асортименту перспективних видів з метою регулювання кліматичних умов та оздоровлення зовнішніх та внутрішніх просторів урбанізованого середовища.

Основними завданнями дисципліни є формування у майбутніх фахівців:

базових *знань* про

- роль зелених насаджень в урбанізованому середовищі;
- принципи розміщення зелених насаджень у населених місцях;
- нормативні вимоги щодо розміщення зелених насаджень у населених місцях;
- типи зелених насаджень;
- специфіку озеленення об'єктів різного функціонального призначення;
- основи проектування садово-паркових об'єктів

та *умінь*

- підбирати асортимент деревних рослин відповідно до умов місцезростання;
- інтегративно оцінювати вплив на зелені насадження урбоекологічних факторів;
- використовувати композиційні прийоми садово-паркового мистецтва на об'єктах озеленення міст та селищ;
- проектувати найпростіші садово-паркові об'єкти з дотриманням нормативів;
- оформлювати проектні матеріали відповідно до вимог та працювати з графічними матеріалами.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати теоретичні основи озеленення населених місць: роль зелених насаджень в урбанізованому середовищі та принципи розміщення зелених насаджень у населених місцях.	<i>Лекції, лабораторні роботи, самостійна робота</i>	<i>контрольна робота, захист лабораторних робіт, іспит</i>	20
1.2.	Знати специфіку озеленення об'єктів різного функціонального призначення та методи підбору асортименту рослин та створення композицій.	<i>Лекції, лабораторні роботи, самостійна робота</i>	<i>контрольна робота, захист лабораторних робіт, іспит</i>	20
1.3.	Знати нормативні вимоги щодо розміщення зелених насаджень у населених місцях та основи проектування садово-паркових об'єктів.	<i>Лекції, лабораторні роботи, самостійна робота</i>	<i>контрольна робота, захист лабораторних робіт, іспит</i>	10
2.1	Вміти використовувати знання та практичні навички з озеленення у галузі садово-паркового господарства, інтегративно оцінювати вплив на зелені насадження урбоекологічних факторів, підбирати асортимент деревних рослин відповідно до умов місцезростання.	<i>Лекції, лабораторні роботи, самостійна робота</i>	<i>контрольна робота, захист лабораторних робіт, доповідь за рефератом</i>	10
2.2.	Вміти використовувати композиційні прийоми садово-паркового мистецтва на об'єктах озеленення міст та селищ.	<i>Лекції, лабораторні роботи, самостійна робота</i>	<i>захист лабораторних робіт, доповідь за рефератом</i>	10
2.3.	Вміти проектувати найпростіші садово-паркові об'єкти з дотриманням нормативів.	<i>Лекції, лабораторні роботи, самостійна робота</i>	<i>захист лабораторних робіт, доповідь за рефератом</i>	20
3.1	Вміти спілкуватися українською професійною мовою, оформлювати проектні матеріали відповідно до вимог та працювати з графічними матеріалами.	<i>Лекції, лабораторні роботи, самостійна робота</i>	<i>доповідь за рефератом, презентація індивідуального завдання</i>	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними

результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1
ПР3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію.	+	+	+	+	+	+	+
ПР5. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста.	+	+	+	+	+	+	
ПР7. Володіти навичками працювати самостійно та як лідер, отримувати результат за обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність під час вирощування декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті, проектування, створення та експлуатації об'єктів садовопаркового господарства.	+	+	+	+	+	+	+
ПР13. Результативно працювати у колективі.				+	+	+	+
ПР16. На основі поглиблених знань з природничих наук формувати уявлення про збереження біологічного різноманіття для збільшення продуктивності, підвищення стійкості та екологічної пластичності штучних фітоценозів та природних екосистем в сучасних урболандшафтах за глобальних змін клімату.	+	+	+	+	+	+	

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. *Доповідь за рефератом з теми 1: РН 2.1 – 2.3, РН 3.1 – 10 балів/5 балів*
2. *Захист лабораторних робіт з теми 1: РН 1.1, РН 1.2., РН 2.1, РН 3.1 – 10 балів/5 балів*
3. *Контрольна робота з теми 1: РН 1.1, РН 1.3– 10 балів/5 балів*
4. *Презентація індивідуального завдання з теми 2: РН 3.1 – 14 балів/7 балів*
5. *Захист лабораторних робіт з теми 2: РН 1.2, РН 1.3, РН 2.2, РН 2.3, РН 3.1 – 6 балів/3 бали*
6. *Контрольна робота з теми 2: РН 1.2, РН 1.3 – 10 балів/5 балів*

- підсумкове оцінювання: у формі іспиту

Форма проведення іспиту - письмова у вигляді відкритих завдань.

Результатами навчання, які будуть оцінюватись на іспиті є РН 1.1-1.3.

Максимальна кількість балів, яка може бути отримана студентом, складає 40 за 100-бальною шкалою.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою, ніж 24 бали.

- умови допуску до підсумкового іспиту:

Обов'язковим для допуску до іспиту є успішне написання 2 контрольних робіт (по кожній не менше 50% правильних відповідей), виконання та захист усіх передбачених планом лабораторних робіт, представлення доповіді за рефератом і презентації індивідуального завдання.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж критичний мінімум – 20 балів.

7.2 Організація оцінювання:

Контрольні роботи 1 і 2 проводяться після завершення лекцій з розділів 1 і 2 відповідно.

Оцінювання лабораторних робіт, доповідей і презентацій проводиться впродовж усього курсу навчальної дисципліни.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план занять*

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	лабораторні	Самостійна робота
<i>Тема 1. Система зелених насаджень населених пунктів</i>				
1	Історія озеленення населених місць як мистецтво творення культурного ландшафту.	2		
	Обстеження садово-паркових об'єктів на території пам'яток садово-паркового мистецтва та відомих дендропарків «Софіївка», «Олександрія», «Качанівка», «Тростянець», «Сокиринці» та ін. Встановлення стилю садово-паркового будівництва, виду насаджень та їх складу. Екскурсія		6	
	Пейзажні парки Європи та України XVIII-XIX ст. Історія створення та композиція зелених насаджень дендропарків «Софіївка», «Олександрія», «Тростянець» та ін.			5
2	Роль зелених насаджень у формуванні середовища населеного пункту.	2		
	Вивчення та розпізнавання видового та формового складу трав'янистих рослин, які використовуються для створення різних видів насаджень.		2	
	Значення зелених насаджень у боротьбі з шумом та пилом в урбанізованому середовищі.			5
3	Система насаджень населеного пункту. Комплексна зелена зона міста, її складові. Класифікація зелених насаджень.	2		
	Ознайомлення з принципами розміщення зелених насаджень у населених пунктах. Моніторинг стану озеленення історичної частини м.Києва. Екскурсія		4	
	Особливості антропогенного ландшафту. Озеленення найбільших міст світу.			6
4	Насадження загального користування: парки, сквери, бульвари, набережні.	2		
	Використання рослинного матеріалу в озелененні вулиць. Особливості підбору асортименту деревних рослин для урболандшафтів.		2	
	Особливості використання природного ландшафту при плануванні і будівництві об'єктів зелених насаджень.			5
5	Міські парки.	2		
	Ознайомлення із зеленими насадженнями паркових зон м.Києва та лісопарковими ландшафтами різних категорій. Екскурсія		4	
	Сучасні парки України, Європи, США.			6
6	Насадження обмеженого користування.	2		
	Підбір рослинного асортименту для озеленення територій лікарень, санаторіїв, шкіл, дитячих садків.		2	

	Використання рослинного матеріалу в озелененні територій культурно-побутових, адміністративних і громадських установ.			6
7	Насадження спеціального призначення.	2		
	Особливості озеленення ландшафтних об'єктів для людей з обмеженими можливостями.		2	
	Озеленення пам'ятників та меморіалів.			5
Тема 2. Особливості та основні принципи виконання озеленюваних робіт				
8	Нормативна база проектування об'єктів озеленення різного функціонального призначення.	2		
	Вивчення нормативних документів для проектування та створенням садово-паркових об'єктів та умовних позначень рослин на дендропланах.		2	
	Графічне виконання умовних позначень елементів благоустрою та озеленення садово-паркового об'єкта.			6
9	Процес проектування та створення об'єкта озеленення.	2		
	Розробка ескізного проекту озеленення конкретної території.		8	
	Детальна розробка елементів декоративного насадження.			6
10	Типи посадок дерев і кущів.	2		
	Посадка, догляд та формування крон дерев і кущів.		2	
	Нові технології для підвищення стійкості дерев у місті.			5
11	Вертикальне озеленення в населених пунктах.	2		
	Підбір асортименту ліан, витких, ампельних рослин для вертикального озеленення. Особливості посадки та догляд за ними.		1	
	Сади на дахах. Озеленення дахів підземних гаражів та будівель.			5
12	Особливості озеленення сільських населених пунктів.	2		
	Асортимент дерев'янистих та квіткових трав'янистих рослин для озеленення адміністративного центру села та жилих зон.		1	
	Присадибні ділянки. Палісадники.			5
13	Принципи добору декоративних рослин для садово-паркових об'єктів.	2		
	Виконання ландшафтного аналізу озеленення на конкретній території. Екскурсія		4	
	Діагностика стану зелених насаджень.			5
14	Охорона і збереження зелених насаджень. Озеленення як засіб компенсації екологічного дискомфорту у техногенному середовищі.	2		

	Паспорт об'єкта зеленого будівництва.		2	
	Правила обстеження зелених насаджень. Шляхи підвищення економічної ефективності озеленення.			5
	Всього:	28	42	75

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекції – **28 год.**

Лабораторні заняття – **42 год.**

Консультації – **5 год.**

Самостійна робота – **75 год.**

* - У разі зміни графіка навчального процесу дивись додаток до програми

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Білоус В. І. Садово-паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів / В. І. Білоус. – К. : Наук. світ, 2001. – 299 с.
2. Благоустрій міст та населених пунктів : інформаційно-аналітичний збірник. / упоряд. С. В. Коваленко. – К. : Мін-во будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України, 2006. – 80 с.
3. ДБН 360-92** Планування і забудова міських і сільських поселень
4. ДБН А.2.2-3-2012 Склад та зміст проектної документації на будівництво
5. ДБН В.2.3-5-2001 Вулиці та дороги населених пунктів
6. Косик О.І., Гнатюк Л.Р. Основи ландшафтної архітектури: навчальний посібник. – К.: ЦП «Компринт», 2020. – 288 с.
7. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Кучерявий. – Львів : Світ, 2005. – 456 с.
8. Тихонов В. І. Озеленення міст і селищ / В. І. Тихонов, В. Ф. Петренко, В. А. Садова. – К. : Будівельник, 1990. – 208 с.
9. Johnston Sadhu Aufochs, Nicholas Steven S. Parzen Julia. The Guide to Greening Cities. - Island Press, 2013. - 259 p.
10. Souter-Brown Gayle. Landscape And Urban Design For Health And Well-being: Using Healing, Sensory And Therapeutic Gardens. - Routledge, 2014. — 340 p.

Додаткова:

1. Косик О.І., Білоног М.І. Особливості планування та озеленення терапевтичних ландшафтів дитячих лікарень // Теорія та практика дизайну: зб. наук. праць. Садово-паркове господарство. К.: НАУ, 2022. Вип. 25. С. 228-235. doi: 10.18372/2415-8151.25.16800
2. Рихліцька О. Д., Косик О.І., Беззубцева М.С. Еколого-естетичний підхід до дизайну об'єктів збору сміття в міському просторі // Теорія та практика дизайну: зб. наук. праць. Садово-паркове господарство. К.: НАУ, 2022. Вип. 25. С. 249-255. doi: 10.18372/2415-8151.25.16802
3. Косик О.І. Особливості озеленення і благоустрою дитячих відкритих просторів / О.І.Косик, О.Р.Андрієнко // Теорія та практика дизайну. Збірник наукових праць. – Вип. 21. Дизайн архітектурного середовища – К.: НАУ, 2020. –С.48-57.
4. Косик О.І. Використання контейнерного озеленення в міському середовищі / О.І. Косик, В.Г. Горупаха, М.О. Гуменюк // Теорія та практика дизайну. Збірник

- наукових праць. – Вип. 21. Дизайн архітектурного середовища – К.: НАУ, 2020. – С.58-65.
5. Косик О.І. Озеленення зупинок громадського транспорту / О.І. Косик, В.В. Тарахта // Теорія та практика дизайну. Збірник наукових праць. – Вип. 20. Дизайн архітектурного середовища – К.: НАУ, 2020. –С.78-88.
 6. Косик О.І. Тенденції використання берсо та пергол у ландшафтній архітектурі / О.І. Косик, М.О. Гуменюк, В.Г. Горупаха // Теорія та практика дизайну. Збірник наукових праць. – Вип. 20. Дизайн архітектурного середовища – К.: НАУ, 2020. – С.67-77.
 7. Косик О.І. Особливості поєднання архітектурних стилів та озеленення в м. Севіля / О.І. Косик, Б.М. Зененко // Теорія та практика дизайну. Збірник наукових праць. – Вип. 19. Дизайн архітектурного середовища – К.: НАУ, 2019. –С.16-27.
 8. Косик О.І. Особливості розвитку садово-паркових об'єктів міста–держави Ватикан / О.І. Косик, Л.Р. Гнатюк, Бутмерчук Є.Ю. // Теорія та практика дизайну. Збірник наукових праць. – Вип. 18. Дизайн архітектурного середовища – К.: НАУ, 2019. –С.58–67.
 9. Косик О.І. Історія містобудування Великого Новгороду. Еволюція і порівняльна характеристика архітектури стародавнього Новгороду у XI — XV ст. та озеленення міського простору сучасного Великого Новгороду / О.І. Косик, В.А. Овчаренко // Теорія та практика дизайну. Збірник наукових праць. – Вип. 18. Дизайн архітектурного середовища – К.: НАУ, 2019. –С.68-81. Романча Л. В. Озеленення села / Л. В. Романча. – К. : Урожай, 1989. – 184 с.
 10. Словник таксономічних назв деревних рослин (українською, латинською, російською, англійською, німецькою мовами). – Львів: Світ, 2001.
 11. Юхимчук Д. П. Озеленення села / Д. П. Юхимчик, І. К. Кривда, М. А. – К. : Будівельник, 1971. – 312 с.
 12. Amidon J. (ed.) Ken Smith. Landscape Architects. 2. Urban Projects. Princeton Architectural Press, 2005. — 144 p.
 13. Banerjee T., Loukaitou-Sideris A. Companion to Urban Desig. - Routledge, 2011. — 736 p.
 14. Moughtin J.C. Urban Design: Green Dimensions. - Architectural Press, 1996. — 224 p.
 15. Russ T. Site planning and design handbook. - Mc-Graw-Hill, 2002. — 451 p.

Інтернет ресурси:

1. Асоціація ландшафтних архітекторів України <https://www.alau.org.ua/ua/>
2. Гільдія ландшафтних архітекторів України <http://glau.com.ua/>
3. Секреты создания дома и сада, компании, события <https://laburo.com.ua>
4. Законодавство України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main>
5. Наукова періодика України; Нац. бібл. України ім. В. І. Вернадського. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/>